

เครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษา ในสังคมพหุวัฒนธรรม

The Virtual Network for Educational Development in Multicultural Society

โอกาส เกาไศยาภรณ์*

บทคัดย่อ

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถาบันและภายนอกสถาบันการศึกษาและการสื่อสารโทรคมนาคมอื่นๆ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการต่างๆ โดยเท่าเทียม และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร ลดข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: เครือข่ายสังคมเชิงเสมือน, สังคมพหุวัฒนธรรม

บทนำ

จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ถือเป็นเขตพื้นที่ที่มีวัฒนธรรม วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น โดยมีลักษณะพิเศษอันเนื่องมาจากบริบทของสภาพทางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม โดยคนในท้องถิ่นส่วนใหญ่จะนับถือศาสนาอิสลามและดำรงวิถีชีวิตในวัฒนธรรมมลายู ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวไทยที่อาศัยในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยปรากฏให้เห็นทั้งด้านศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ตลอดจนการศึกษา เช่น การสืบทอดวัฒนธรรมภาษามลายูท้องถิ่นในโรงเรียนสอนศาสนา โดยมีการหล่อหลอมเยาวชนไทยมุสลิมให้เกิดความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ด้วยเหตุนี้

การศึกษาของเยาวชนที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงตอบสนองกับสภาพสังคม วัฒนธรรมท้องถิ่น จนกล่าวได้ว่าการศึกษาของคนในท้องถิ่นได้สะท้อนเอกลักษณ์ด้านเชื้อชาติและวัฒนธรรม สำหรับการศึกษในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตได้มีการแยกการศึกษาดั้งเดิมของอิสลาม (Traditional Islamic System) และการศึกษาทางโลก (Secular System) ออกจากกันอย่างสิ้นเชิง แต่ต่อมา กระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมเกิดขึ้นทำให้องค์ความรู้ดั้งเดิมได้มีการปรับเปลี่ยนตามไปด้วย หมายถึง การเกิดขึ้นตามกระบวนการที่เรียกว่า อิสลามานุวัตร (Islamization) ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาองค์ความรู้อิสลามท่ามกลางการดำรงอยู่ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาทิ การเปิดรับและขยายความรู้สาขาวิทยาการต่างๆ

*คค. (เทคโนโลยีและการสื่อสาร), อาจารย์ ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรท้องถิ่นและนโยบายของ
กระทรวงศึกษาธิการที่ส่งเสริมหลักการศึกษิตตามความ
ต้องการของชุมชน (พรพันธุ์ เขมคุณาศัย, 2536 และ
บรรจง ฟุ้งสงและคณะ, 2549)

บรรจง ฟุ้งสง, ไช้มุก อุทยานวิและเอกรินทร์
สังข์ทอง (2549) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษา
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่าควรมีการศึกษาปัญหา
เกี่ยวกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่นำไปใช้ในการสร้าง
องค์ความรู้ในพหุวัฒนธรรมศึกษาเนื่องจากปัญหา
ในชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายปัจจัยที่มีความซับซ้อน
ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ การเมือง เชื้อชาติ ศาสนาและ
วัฒนธรรม ฯลฯ การมองสังคมพหุลักษณะในการแก้ไข
ปัญหาจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ที่เข้าถึงความเป็นจริง
ของสถานการณ์และปราศจากอคติ เข้าถึงสภาพความ
เป็นจริง การศึกษาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น
ที่ถูกต้อง ด้านชาติพันธุ์ทุกกลุ่มทั้งชุมชนไทยมุสลิม
ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนไทยเชื้อสายจีน ฯลฯ การสร้างความ
เข้าใจในสังคมไทย ยอมรับ ความหลากหลาย
ทั้งด้านภาษาชาติพันธุ์ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
การส่งเสริมการเรียนรู้ลักษณะเฉพาะทางสังคมวัฒนธรรม
ของจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคม
ทุกระดับว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุน
ในการพัฒนาประเทศ

อย่างไรก็ตามปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้น
อย่างต่อเนื่องในพื้นที่ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผล
โดยตรงต่อคุณภาพในการจัดการศึกษาในพื้นที่จังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนของเด็กนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดน
ภาคใต้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ด้วยแนวคิดที่จะช่วยใน
การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงมีการประยุกต์เทคโนโลยี
สารสนเทศเข้ามาช่วยในการจัดการศึกษา เช่นการประยุกต์
การจัดการสอนทางไกล (Distance Learning) ที่ใช้
เทคโนโลยีเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการ
ติดต่อระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ผู้เรียนกับผู้เรียนหรือ
ผู้เรียนกับผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนได้

โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ (anytime
anywhere) ซึ่งถือเป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาค
ในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยน
เรียนรู้และส่งข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิด
สังคมแห่งการเรียนรู้ โดยความสัมพันธ์บนสังคมแห่ง
การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นมาจากรูปแบบหรือประเภทของ
การแลกเปลี่ยนทรัพยากรและปัจเจกบุคคลซึ่งเป็นผู้รักษา
ความสัมพันธ์ (Relation) ย่อมส่งผลต่อการรักษาความผูกพัน
(Tie) โดยความผูกพันจะแบ่งระดับตั้งแต่ความอ่อนไหว
(Weak) จนถึงระดับเข้มแข็ง (Strong) ซึ่งขึ้นอยู่กับ
จำนวนและประเภทของทรัพยากรที่แลกเปลี่ยน ความถี่
ในการแลกเปลี่ยนและความใกล้ชิดของการแลกเปลี่ยน

ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม

ประเทศไทยประกอบด้วยประชากรที่มีความ
หลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรมและความ
แตกต่างกันนั้นเหตุผลหนึ่งมาจากการอาศัยในท้องถิ่น
ที่มีความแตกต่างกันหรือการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อม
ที่ต่างกันจะส่งผลหรือส่งอิทธิพลไปสู่วัฒนธรรมให้เกิด
ความแตกต่างกันไปด้วยหมายความว่าเมื่อสังคมขยายใหญ่ขึ้น
การปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (cultural interaction)
จึงเกิดขึ้น โดยมีทั้งลักษณะที่มีความสอดคล้องและที่มี
ความขัดแย้งกัน เช่น การปรับตัว (adaptation) การสังสรรค์
ทางวัฒนธรรม (acculturation) การผสมกลมกลืนทาง
วัฒนธรรม (cultural assimilation) การบูรณาการทาง
วัฒนธรรม (cultural integration) หรือความขัดแย้งทาง
วัฒนธรรม (cultural conflict) ซึ่งในแต่ละรูปแบบจะมีลักษณะ
ดังนี้ (Steward, 1995 อ้างถึงใน อมรา พงศาพิชญ์, 2543)

1. การปรับตัว (adaptation) เป็นทั้งการปรับตัว
ทั้งทางชีวภาพและการปรับตัวทางวัฒนธรรม ความหมาย
ของความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมรอบตัว
และแหล่งที่อยู่เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์ว่าได้มีการ
เปลี่ยนแปลงเพื่อจัดระบบความสัมพันธ์ให้สอดคล้องกัน
อย่างไร

2. การสังสรรค์ทางวัฒนธรรม (acculturation) และการผสมกลมกลืน (assimilation) หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมวัฒนธรรมระหว่าง 2 กลุ่ม คนที่มีสังคมวัฒนธรรมต่างกันและมีการรับวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน แต่ในกรณีที่สังคมวัฒนธรรมที่มีปฏิสัมพันธ์กันมีพลังไม่เท่ากัน คนกลุ่มหนึ่งจะมีแนวโน้มที่จะยอมรับวัฒนธรรมของอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งกลับพบว่ากลุ่มที่มีพลังน้อยมักถูกผสมกลมกลืนเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มที่มีพลังมากกว่าและสุดท้ายหากวัฒนธรรม 2 ชุดถูกผสมรวมกันเป็นชุดเดียวกันไม่ว่าจะมีส่วนของชุดใดมากกว่ากันก็จะเป็นการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (assimilation) หรือเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน

3. การบูรณาการทางวัฒนธรรม (cultural integration) คือการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของแต่ละวัฒนธรรมด้วยความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม คือ การมีวัฒนธรรมที่หลากหลายร่วมกันและไม่ได้มีการพยายามครอบงำซึ่งกันและกัน

4. ความขัดแย้งทางวัฒนธรรม (cultural conflict) การสังสรรค์ทางวัฒนธรรมอาจสร้างความขัดแย้งได้ ปัญหาความขัดแย้งของกลุ่มชาติพันธุ์เกิดจากการที่แต่ละฝ่ายพยายามรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนและไม่ยอมรับวัฒนธรรมของสังคมข้างเคียงหรือขัดแย้ง เพราะการแย่งชิงอำนาจ ดังนั้น ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะอยู่ในลักษณะศัตรูหรือคู่ปรับ ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประชากรมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเชื้อชาติแต่ด้วยนโยบายและคุณลักษณะของคนไทยที่มีนิสัยเอื้ออาทร รักสงบ ทำให้การอยู่ร่วมกันของคนไทย ที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขมากที่สุดประเทศหนึ่ง

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม คือแนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งครู นักเรียนหรือบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมให้อยู่

ด้วยความเข้าใจ มีความเท่าเทียม ความเสมอภาคและเสรีภาพ มีความร่วมมือร่วมใจกันมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในกรพึงพาทอดภัยกัน การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกสถาบันการศึกษา ไม่ใช่เฉพาะสถาบันการศึกษาที่มีเด็กหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากเท่านั้นเพราะทั้งผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกๆ คน จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติเดียวกันเพื่อความเข้าใจกันและพึงพาทอดภัยกัน ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ขยายขอบเขตของความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ตัวออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมคือ การปรองดองประสานกลมกลืนของคนในโลกด้วยการสำนึก เข้าใจและยอมรับนับถือในธรรมชาติของความแตกต่างและคล้ายคลึงในระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ รู้ถึงความแตกต่างที่มีอยู่ภายในกลุ่มครอบครัวต่างๆ ที่มีทั้งความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรม พัฒนาความเข้าใจที่ดีต่อธรรมชาติและผลกระทบของชาตินิยมรวมไปถึงผลของชาตินิยมทั้งทางบวกและทางลบ การพัฒนาเจตคติที่ดีต่อเชื้อสายของบุคคล ยอมรับและใช้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นแรงจูงใจเกื้อหนุนให้ความสำคัญต่อสังคม การจัดและพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็กๆ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งทางด้านทักษะความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีเชื้อสายและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cortes, 1996; Tiedt and Tiedt, 1995 และเอกรินทร์ สังข์ทอง, 2555)

สำหรับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

- 1) รูปแบบที่เน้นให้กลุ่มคนในวัฒนธรรมหลักยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างของบุคคลอื่น (Enlightening Power Group Model) และ 2) รูปแบบที่เน้นให้กลุ่มคนในวัฒนธรรมย่อยเข้าใจในบริบททางสังคมของตนเองและเข้าใจในบริบททางสังคมของวัฒนธรรมหลัก

(Share Power Model) (Banks, 1994) อย่างไรก็ตาม สำหรับการจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรมในสถานศึกษาสามารถจำแนกออกได้เป็น 5 มิติ ดังนี้

มิติที่ 1 การบูรณาการในเนื้อหาวิชา (Content Integration) ได้แก่ การที่ผู้สอนยังคงสอนวิชาต่างๆ เหมือนที่เคยสอนมา ขณะเดียวกันก็ได้มีการนำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของกลุ่มต่างๆ เข้ามาสอดแทรกบูรณาการในเนื้อหาเดิมที่กำลังสอนอยู่ โดยผู้สอนอาจจะนำข้อมูลข้อสนเทศจากกลุ่มวัฒนธรรมของผู้เรียนที่อยู่ในห้องเรียนในโรงเรียน สถานศึกษาหรือในชุมชนมาอภิปรายร่วมกันซึ่งวิธีการนั้นนอกจากจะเหมาะสมกับการสอนวิชาทางด้านภาษาและสังคมศึกษาแล้ว ยังสามารถสอดแทรกในวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้อีกด้วย

มิติที่ 2 กระบวนการสร้างองค์ความรู้ (The Knowledge Construction Process) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในมิตินี้ ผู้สอนจะมีบทบาทในการช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจว่าความรู้ถูกสร้างขึ้นมาได้ได้อย่างไร องค์ประกอบทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมีอิทธิพลต่อการก่อเกิดความรู้นั้นๆ อย่างไร ข้อสรุป กรอบการอ้างอิง ทรรศนะ และความลำเอียงของคนในวัฒนธรรมหนึ่งๆ เกิดขึ้นมาจากปัจจัยใด

มิติที่ 3 การลดอคติ (Prejudice Reduction) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในมิตินี้ เชื่อว่า เด็กส่วนใหญ่เข้ามาศึกษาพร้อมกับอคติที่มีต่อเชื้อชาติ ชาติพันธุ์อื่นๆ ในทางลบซึ่งสะท้อนถึงเจตคติของพ่อแม่ผู้ปกครองของพวกเขาเช่นกัน ดังนั้น แนวคิดสำคัญคือทำอย่างไรที่สถานศึกษาและครูผู้สอนจะปลูกฝังเจตคติทางเชื้อชาติในทิศทางบวกและปลูกฝังเจตคติค่านิยมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวผู้เรียน

การจัดหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติต่อเชื้อชาติในทางบวกและมีค่านิยมแบบประชาธิปไตย ประเด็นสำคัญด้านกิจกรรมในการจัดการหลักสูตรประกอบไปด้วย 1) การให้การเสริมแรง

ผู้เรียน 2) การให้ผู้เรียนได้รับรู้ถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในห้องเรียนและในสังคม 3) การปรับเปลี่ยนหลักสูตร และ 4) การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือและมีความติดต่อสัมพันธ์กัน

มิติที่ 4 การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity Pedagogy) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในมิตินี้ มุ่งเน้นให้ครูผู้สอนปรับวิธีการสอนที่จะเอื้ออำนวยสนับสนุนให้ผู้เรียนที่มาจากต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรมได้ประสบความสำเร็จในการเรียน โดยครูส่งเสริมให้ผู้เรียนจากกลุ่มต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในชั้นเรียนอย่างทั่วถึง ทั้งในการอภิปรายแสดงความคิดเห็น การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม

มิติที่ 4 การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน/สถานศึกษา (An Empowering School Culture and Social Structure) การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในมิตินี้ เน้นการปรับวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาให้เหมาะสมกับผู้เรียนในกลุ่มต่างๆ ให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยผู้บริหาร ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษารวมไปถึงผู้ปกครองและผู้เรียนควรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เสริมสร้างบรรยากาศของความร่วมมือกัน การปรับรูปแบบการสื่อสารที่เอื้อต่อสมาชิกทุกคนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ปรับหลักสูตรและการสอนรวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนทุกกลุ่ม (Banks, 2001 and Banks, 2002 และบัญญัติ ยงย่วน, 2551)

เครือข่ายทางสังคม (Social Network)

เครือข่ายทางสังคม หมายถึง กลุ่มคน (Actors) ที่มีความสัมพันธ์เป็นตัวเชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกัน โดยหรืออาจหมายถึงปัจเจกบุคคล (Individual People) แผนกหน่วยงาน องค์กรหรือครอบครัว ซึ่งหัวใจหลักในการสร้างเครือข่าย คือ การแลกเปลี่ยนทรัพยากรที่เป็นตัวเชื่อมโยงเครือข่ายให้ดำรงอยู่ได้โดยทรัพยากร มีความหมายครอบคลุมถึงข้อมูล ข่าวสาร สินค้าและบริการ การสนับสนุน

ทางสังคมหรือการสนับสนุนทางการเงิน ความสัมพันธ์
ในเครือข่ายทางสังคมจึงเกิดขึ้นจากรูปแบบหรือประเภท
ของการแลกเปลี่ยนทรัพยากรและปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็น
ผู้รักษาความสัมพันธ์ (Relation) ย่อมส่งผลต่อการรักษา
ความผูกพัน (Tie) โดยความผูกพันจะแบ่งระดับตั้งแต่
ความอ่อนไหว (Weak) จนถึงระดับเข้มแข็ง (Strong)
โดยทั้งหมดนั้นจะขึ้นอยู่กับจำนวนและประเภทของทรัพยากร
ที่แลกเปลี่ยน ความถี่ในการแลกเปลี่ยนและความใกล้ชิด
ของการแลกเปลี่ยน

สำหรับความสัมพันธ์ในเครือข่ายทางสังคมนั้น
ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ (Relation) ซึ่งสามารถแบ่งออก
ได้ใน 5 รูปแบบ ดังนี้

1. การร่วมมือหรือช่วยเหลือด้านการทำงาน (Collaborative Work)
2. การยอมรับคำแนะนำ (Receiving Advice Relation)
3. การให้คำปรึกษา (Giving Advice)
4. ความสัมพันธ์ทางสังคม (Socializing Relation)
5. การสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional Support)

เครือข่ายทางสังคมเชิงเสมือน (Virtual Network)

เครือข่ายทางสังคมเชิงเสมือนเป็นรูปแบบ
การติดต่อสื่อสารซึ่งมีการแบ่งปันความคิด ทักษะคิด
ขึ้นงาน หรือผลลัพธ์บางประการที่มีการโต้ตอบกัน
ผ่านสังคมเสมือนจริง โดยบุคคลสามารถพัฒนา
ความสัมพันธ์ระหว่างกันผ่านระบบออนไลน์

Kollock (1996) ได้จำแนกแรงจูงใจบนเครือข่าย
สังคมเชิงเสมือนออกเป็น 4 ประการ ได้แก่

1. ความต้องการในการที่จะได้รับความรู้
กลับมา (Anticipated Reciprocity)
2. ความต้องการมีชื่อเสียง (Increased
Recognition)
3. ความรู้สึกภาคภูมิใจ (Sense of efficacy)
4. ความต้องการในการติดต่อสื่อสาร (Sense
of Community)

การที่จะสร้างสังคมบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน
ให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ
บนเครือข่ายทางสังคมเชิงเสมือน โดยกระบวนการ
ดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ (ใจทิพย์ ณ สงขลา,
2550) ได้แก่

1. การสร้างหรือการก่อตั้งเครือข่าย สำหรับ
ในช่วงการก่อตั้งนี้ ประกอบไปด้วย

1.1 ร่วมเป้าหมาย ให้สร้างหลักสูตรที่มี
ความท้าทายและมีความหมายมีความเป็นจริงต่อผู้เรียน
ให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเป้าหมายเพื่อประสบการณ์ใน
การเรียนรู้ให้ผู้เรียนตกลงเป้าหมายร่วมที่สามารถรองรับ
ความต้องการและเป้าหมายของสมาชิกทุกคนกำหนด
แผนปฏิบัติการเพื่อบรรลุเป้าหมายการเรียนรู้และให้
คำแนะนำเพื่อเติมเต็มเป้าหมายรายบุคคล

1.2 สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนให้โอกาส
การเปิดกลุ่มย่อยและการสนทนาเป็นส่วนตัว สร้างทักษะ
การมีส่วนร่วมในสังคมเสมือน

2. การเสริมสร้าง/การจัดการเครือข่าย

- 2.1 สร้างเอกลักษณ์ของสังคมเสมือน
- 2.2 ใช้ความร่วมมือบนสังคมเสมือน
เป็นฐาน มีการจัดเตรียมให้มีเครื่องมือการสื่อสารและ
การนำเสนออย่างเหมาะสม

3. การคงไว้และพัฒนาเครือข่าย

3.1 รวบรวมอย่างให้เกิดริ้ว ให้ผู้เรียน
แลกเปลี่ยนเรื่องราวในประเด็นใดประเด็นหนึ่งและมองหา
ความเหมือนร่วมและแตกต่างในเรื่องร่าวนั้น การให้ผู้เรียน
ร่วมมือกันในโครงการหนึ่งใดที่ต้องใช้ความหลากหลาย
ของมุมมองหลายทางเลือกในการแก้ปัญหา เพื่อกระตุ้น
ให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และมุมมองที่แตกต่าง
ต้องใช้วิธีการเฉพาะอย่างที่ทำให้เกิดการป้อนกลับอย่าง
สร้างสรรค์จากกลุ่มในสังคมเสมือน

3.2 สนทนาอย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้าง
ความรู้ผู้เรียนได้รับการมอบหมายจากสังคม แต่ละสัปดาห์
ผู้เรียนผลัดเปลี่ยนกันสรุปการสนทนาในสัปดาห์ที่ผ่านมา
และนำจุดหรือประเด็นสำคัญ รายการปฏิบัติหรือคำถาม
ที่ยังไม่ได้รับการตอบขึ้นมาอภิปราย

3.3 เขียนหรือผลิตโครงการให้ผู้เรียนเขียนหรือสร้างโครงการที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถต่อเติมเรื่องราวหรือขยายผลยังผู้เรียนคนต่อไป

3.4 หาความเหมาะสมร่วมกันมอบหมายให้ผู้เรียนเป็นผู้ตรวจสอบสมาชิกในบางประเด็น ผู้เรียนทุกคนจะได้รับโอกาสเป็นผู้ตรวจสอบและถูกตรวจสอบ

เครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษา ในสังคมพหุวัฒนธรรม

เครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมประกอบไปด้วยขั้นตอนและกระบวนการต่าง ๆ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนด้านการเตรียมความพร้อมของเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน สำหรับการจัดการศึกษานั้น การเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนการสอนถือเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญ เนื่องจากการเตรียมความพร้อมมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนเข้าใจถึงวัตถุประสงค์หลักของการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน เพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันและพร้อมที่จะทำกิจกรรมร่วมกัน ควรมีการกำหนดบทบาทดังนี้

1.1 บทบาทผู้สอน ผู้สอนมีบทบาทหน้าที่เป็นผู้จัดการการเรียนการสอน วางแผนในการเตรียมความพร้อม เพื่อการเรียนการสอน อำนวยความสะดวก ติดตาม ควบคุม และตรวจสอบกิจกรรมการเรียนการสอน ประเมินและให้ผลป้อนกลับสำหรับความคิดรวบยอดของผู้เรียนในแต่ละขั้นตอน ประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน (formative evaluation) และประเมินผลหลังจบการเรียนการสอน (summative evaluation) ให้คำแนะนำชี้แนะแนวทางในการเรียน ให้คำปรึกษา ตลอดจนกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้แก่ผู้เรียน ตลอดจนการเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 บทบาทผู้เรียน ผู้เรียนมีหน้าที่ศึกษาเนื้อหาในการเรียนด้วยตนเอง โดยดำเนินการเรียนตามขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนการสอนตามกรอบ

แนวคิดของการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาหรือการสร้างสถานการณ์เป็นหลักในการเรียน ผู้เรียนต้องมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ต้องเป็นผู้ที่มีการเรียนรู้แบบนำตนเอง (self-directed learning) และต้องมีความกระตือรือร้นที่จะแสวงหาคำตอบ เคารพในสิทธิของผู้เรียนคนอื่นๆ ที่อยู่ร่วมกันในเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันกับเพื่อนสมาชิกภายในเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน ร่วมกันตั้งข้อสงสัย อภิปราย สืบสอบเพื่อให้ได้ ข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาหรือเพื่อนำข้อมูลนั้น มาสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่

2 ขั้นตอนด้านการสร้างความคุ้นเคย เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันในด้านฐานความคิด ความเชื่อทางวัฒนธรรมหรือวัฒนธรรมในการเรียน ดังนั้น การที่ครูผู้สอนจะออกแบบให้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานต่างกันมาทำกิจกรรมหรือเรียนร่วมกันได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างความคุ้นเคยโดยเฉพาะกลุ่มผู้เรียนที่มีพื้นฐานทางด้านวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สำหรับในขั้นตอนการสร้างความคุ้นเคยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนกล้าที่จะแสดงออก อีกทั้งยังเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักกันมากขึ้น

3 ขั้นตอน ด้านการสร้างความรู้ ปรับสมดุลความคิด และการตระหนักรู้ เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมสร้างความรู้ และเกิดความตระหนักในคุณค่าทางด้านวัฒนธรรม ทั้งวัฒนธรรม ของตนเองและวัฒนธรรมของผู้อื่น

4 ขั้นตอนด้านการวัดและการประเมินผล จะใช้การวัดและประเมินผลการเรียนตามสภาพจริง ลักษณะของการประเมินจะประเมินจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาเนื้อหา การแสดงความคิดเห็นในการอภิปรายระดมสมอง โดยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนั้นครูผู้สอนสามารถจะทำการวัดได้ใน 6 ด้าน ได้แก่ (1) การกระทำ (Active): ผู้เรียนสนับสนุนจากกระบวนการเรียนรู้ในกระบวนการจัดกระทำข้อมูลอย่างรู้ตัว (Mindful) (2) การสร้าง (Constructive): ผู้เรียนปรับเปลี่ยนความคิดใหม่

เข้าไปสู่ความรู้เดิม (3) การร่วมมือ (Collaborative): ผู้เรียนจะทำงานร่วมกันในการเรียนรู้และชุมชนการสร้างความรู้และแลกเปลี่ยนทักษะแต่ละทักษะ (4) ความตั้งใจ (Intention): ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยความตั้งใจและเต็มใจและพยายามที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางพุทธิปัญญา (5) การสนทนา (Conversation): การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มิอยู่ในกระบวนการสนทนาแลกเปลี่ยนทางสังคมและ (6) การไตร่ตรองหรือใคร่ครวญ (Reflective) และในส่วนของ การวัดพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านความตระหนักในพฤติกรรมด้านความเข้าใจในวัฒนธรรมที่มีความหลากหลาย ครูผู้สอนสามารถจะทำการวัดได้ใน 3 ด้าน ได้แก่ (1) สำนึก เข้าใจและยอมรับนับถือในธรรมชาติของความแตกต่างและคล้ายคลึงในระหว่างวัฒนธรรมต่างๆ (2) กลุ่มคนในวัฒนธรรมหลักยอมรับในวัฒนธรรมที่แตกต่างของบุคคลอื่น (Enlightening Power Group Model) และกลุ่มคนในวัฒนธรรมย่อยเข้าใจในบริบททางสังคมของตนเองและเข้าใจในวัฒนธรรมหลัก (Share Power Model) และ (3) ความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีเชื้อสาย และวัฒนธรรมที่หลากหลาย

การจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

การจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมให้ประสบความสำเร็จนั้นควรจะทำอย่างเป็นลำดับขั้นตอน สำหรับขั้นตอนของการจัดการเรียนการสอนบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนสามารถที่จะจำแนกออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการเตรียมความพร้อมของห้องเรียนและผู้เรียนบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน สำหรับในขั้นตอนนี้จะประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ประกอบด้วย (1) การออกแบบวิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน วิธีการวัดและประเมินผล (2) การเตรียมความพร้อมให้กับผู้สอนและผู้เรียน (3) การจัดกลุ่มผู้เรียน (4) การทำ

ความเข้าใจถึงข้อตกลง วัตถุประสงค์ เป้าหมายการเรียน บทบาทและกิจกรรมในการเรียน (5) การแนะนำเครื่องมือและฝึกการใช้งานเครื่องมือต่างๆ บนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนแก่ผู้เรียน

2. ขั้นการสร้างความรู้ความคุ้นเคยของผู้เรียนบนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน สำหรับในขั้นนี้จะประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ (1) การสร้างความรู้จักและทำความคุ้นเคยระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง (2) การใช้ประเด็นคำถามของผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนได้พูดคุยผ่านช่องทางสื่อสาร (3) การสะท้อนความรู้ของผู้เรียนผ่านกระดานสะท้อนคิด (Reflective Journal) หรือบล็อก (Blog) (4) การติดตามพฤติกรรมผู้เรียนของผู้สอนผ่านกระดานสะท้อนคิด (Reflective Journal) หรือบล็อก (Blog)

3. ขั้นการสร้างความรู้ ปรับสมดุลความคิดและการตระหนักรู้ สำหรับในขั้นนี้จะประกอบไปด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ (1) การแลกเปลี่ยนพูดคุยเกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนระหว่างผู้สอนและผู้เรียน (2) ผู้สอนสอดแทรกเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าสู่เนื้อหาวิชา (3) การสะท้อนความรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนและการสะท้อนมุมมองทัศนคติด้านวัฒนธรรมผ่านกระดานสะท้อนคิด (Reflective Journal) หรือบล็อก (Blog) (4) การติดตามพฤติกรรมผู้เรียนของผู้สอนผ่านกระดานสะท้อนคิด (Reflective Journal) หรือบล็อก (Blog) (5) การนำเสนอสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาที่เรียนและวัฒนธรรม (6) การทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นของปัญหาทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียน (7) การกำหนดประเด็นของปัญหาทางด้านวัฒนธรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เรียน (8) การสร้างสมมติฐานและจัดลำดับสมมติฐาน (9) การค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม (10) การสังเคราะห์และตรวจสอบสมมติฐาน (11) การสรุปหลักการ แนวคิดในเรื่องที่เรียนหรือประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม (12) กระบวนการปรับสมดุลทางความคิดของผู้เรียน

บริบททางสังคมที่เกี่ยวกับการสร้างความรู้บนเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

1. ทางเลือก (choice) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีพลัง เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิตที่มีความหมายต่อตนเอง คนเพียงหนึ่งคนไม่สามารถสั่งการ (Dictate) ได้ว่าจะอะไรที่มีความหมายสำหรับคนอื่น ยิ่งผู้เรียนมีทางเลือกในการสร้าง วิถีงานของตนเองมากเท่าใด ผู้เรียนก็จะใส่ใจและชอบที่จะคิดค้นงานของตนเองต่อไปมากขึ้นเท่านั้น องค์ประกอบที่สำคัญของแต่ละบุคคลและสิ่งที่ตนเองสนใจจะทำให้ประสบการณ์ในการเรียนรู้มีความลึกซึ้ง มีความหมาย อยู่ได้นานและก่อให้เกิดการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้วมากยิ่งขึ้น ซึ่ง Piaget เรียกสิ่งนี้ว่า การกลืนกลายความรู้ (Assimilation of Knowledge)

2. ความหลากหลาย (diversity) เป็นการสร้างสภาวะแวดล้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียน (Personal learning environment: PLEs) โดยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

2.1 ความหลากหลายด้านทักษะ (diversity of skills) สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดี ประกอบด้วย การมีผู้คนที่มีความแตกต่างกันในหลายระดับ เริ่มจากผู้ที่ไม่รู้ไปจนถึงผู้เชี่ยวชาญมาร่วมงานกัน บางครั้งยังหมายถึงการมีผู้เรียนที่มีอายุแตกต่างกันมาเรียนในชั้นเรียนเดียวกันด้วย ซึ่งในสภาพที่มีความหลากหลายนี้ คนที่มีประสบการณ์น้อยกว่าสามารถเรียนรู้ได้มากจากการปฏิสัมพันธ์และร่วมทำงานกับผู้ที่มีความแตกต่างกันออกไป ส่วนผู้เรียนที่มีประสบการณ์มากกว่าก็สามารถปรุงแต่งความรู้และทักษะที่ตนมีอยู่ เพื่อไปช่วยเหลือแลกเปลี่ยนหรืออธิบายให้กับผู้อื่นได้ ความหลากหลายในทักษะและความสามารถนี้ จะช่วยให้เกิดการสร้างจินตนาการที่สร้างสรรค์กับทุกคน มีการหยิบยืมความคิดก่อให้เกิดการสร้างความรู้ใหม่ที่นำต้นตัมและหลากหลายได้

2.2 ความหลากหลายด้านรูปแบบ (diversity of style) ในการสร้างสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นนั้นไม่ได้

หมายความว่า จะมีคนเพียงคนเดียวที่มีวิธีการทำที่ถูกต้องเท่านั้น ในระบบการทำงาน บางคนอาจชอบที่จะวางแผน อย่างดีก่อนแล้วจึงลงมือทำตามแผนนั้น ซึ่งอาจมีการปรับปรุงแผนในระหว่างที่ทำแต่ก็ไม่ได้หมายความว่า เป็นเพียงวิธีการทำงานวิธีเดียวเท่านั้น คนบางคนอาจจะชอบทำงานโดยที่ไม่มีแผนการทำงานมาก่อนแต่ต้องการที่จะ “โต้ตอบ” (Dialog) เกี่ยวกับการสร้างของเขา โดยการลงมือทำเลยทันทีแล้วหยุดมองสิ่งที่เขาสร้างขึ้นเพื่อตัดสินใจว่าควรแก้ไข ปรับปรุงหรือทำอะไรต่อไป ซึ่งคนกลุ่มนี้เรียกว่า คนที่ทำงานโดยไม่ยึดแบบแผนตายตัว (Tinkerers) ซึ่งคนทั้งสองกลุ่มนี้ ถือว่ามีความสำคัญเท่ากันและต้องให้อิสระและการยอมรับนับถือในวิธีการทำงานอย่างเท่าเทียมกัน

3. ความเป็นกัลยาณมิตร (congeniality) ความสัมพันธ์ทางสังคมเสมือน (Social presence, teaching presence) การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่สนุกสนาน สบายและมีความเป็นมิตรระหว่างครูและผู้เรียนนั้นจะช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกเป็นอิสระและปราศจากความกดดัน รวมทั้งช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีด้วย

บทสรุป

การออกแบบการจัดการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายสังคมเชิงเสมือนกับการพัฒนาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมนั้นถือเป็นสิ่งสำคัญต่อการจัดการศึกษา โดยควรเริ่มตั้งแต่การออกแบบกิจกรรมการเรียน ซึ่งจะประกอบไปด้วย (1) การส่งเสริมรูปแบบการเรียนที่มีความหลากหลาย (Accommodate Diverse Learning Styles) (2) ผู้เรียนสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนว่าตนเองได้เรียนรู้อะไรไปบ้าง และสามารถนำมาเชื่อมโยงหรือประยุกต์กับชีวิตจริงได้อย่างไร (3) การใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนที่เน้นความร่วมมือและมีความติดต่อสัมพันธ์กัน (4) ผู้เรียนสามารถที่จะอธิบายและสะท้อนความรู้ (Reflective) จากเรื่องที่เรียน เพื่อกระตุ้นการเชื่อมโยงระหว่างความรู้เดิมและความรู้ใหม่ที่ได้รับเข้ามา

(5) ผู้เรียนสามารถที่จะประยุกต์ความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมของตนเอง (6) ผู้เรียนร่วมกันเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนทักษะซึ่งกันและกันและมีการสนับสนุนทางสังคม การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก (7) การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานหรือปัญหา (8) ผู้เรียนร่วมทำกิจกรรมด้วยความตั้งใจและพยายามที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางพุทธิปัญญา และ (9) ประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้หรือประสบการณ์จากในอดีตและชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อพฤติกรรม ทักษะคิดและความตระหนักทางด้านวัฒนธรรมของผู้เรียน

นอกจากนี้การออกแบบการเรียนการสอนควร จะมุ่งเน้นไปที่กระบวนการในการสร้างความรู้ของผู้เรียน และการติดตามพฤติกรรมในการเรียนของผู้เรียน อาทิเช่น (1) การเรียนรู้ที่ฝังอยู่ในสภาพที่เป็นจริงและบริบทการแก้ปัญหาที่ตรงกับสภาพจริงของผู้เรียน (2) การสอดแทรกประสบการณ์ทางสังคมเข้าไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ (3) การส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Encourages Critical Thinking) (4) การสร้างประสบการณ์อย่างลึกซึ้งในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเปิดมุมมองให้กับผู้เรียน (5) การเตรียมเครื่องมือต่างๆ ให้มีความพร้อมสำหรับการสร้างประสบการณ์ความรู้ให้กับผู้เรียน (6) การเรียนรู้ควรเกิดขึ้นในบริบทที่มีความหมาย และ (7) มีการจัดกระบวนการประเมินการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนหรือการทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายจากครูผู้สอน

นอกจากผู้เรียนแล้วครูผู้สอนเองต้องมีการเสริมสร้าง/การจัดการเครือข่ายสังคมเชิงเสมือน เพื่อให้เครือข่ายมีความเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างทั้งทางด้านศาสนา วิถีชีวิตและวัฒนธรรม ซึ่งสามารถจะจำแนกได้ดังนี้ (1) พัฒนาหลักสูตรที่มีความท้าทายและมีความหมายที่มีความเป็นจริงต่อผู้เรียน (2) ผู้เรียนทำงานร่วมกัน โดยมีการสร้างความรู้และการแลกเปลี่ยนทักษะ รวมถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในห้องเรียน (3) สิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ที่ดีจะประกอบด้วยสมาชิกที่มีทักษะแตกต่างกันทั้งผู้เริ่มเรียนรู้ไปจนถึงผู้เชี่ยวชาญ (4) ผู้เรียนเขียนหรือสร้างโครงการที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถต่อเติมเรื่องราวหรือขยายผลไปยังผู้เรียนคนอื่นๆ ได้ (5) ผู้เรียนแลกเปลี่ยนเรื่องราวในประเด็นใดประเด็นหนึ่งและมองหาความเหมือนร่วมและความแตกต่างในเรื่องราวนั้น โดยใช้ความหลากหลายในด้านมุมมองของผู้เรียน (6) การให้ความร่วมมือของผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนและการทำกิจกรรม และ (7) สร้างบรรยากาศที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเปิดกลุ่มย่อยและการสนทนาเป็นส่วนตัว สร้างทักษะการมีส่วนร่วมในสังคมเสมือน

เอกสารอ้างอิง

- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). **วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บัญญัติ ยงยวน. (2551). **การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในบริบทของความหลากหลายวัฒนธรรม**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2552 จาก <http://www.cf.mahidol.ac.th/autopage/file/WedJuly2008-22-18-5-4artitel-004.pdf>
- บรรจง ฟุ้งสง, ไหมก อุทยวดีและเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2549). **ประมวลองค์ความรู้ในพหุวัฒนธรรมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้**. รายงานการวิจัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- พรพันธุ์ เขมคุณาศัย. (2536). **ทรรณะของชาวไทยที่นับถือศาสนาอิสลามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อนโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของรัฐจังหวัดชายแดนใต้ : กลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหา**. **วารสารทักษิณคดี** 3 (2): 73-82.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2543). **ความหลากหลายทางวัฒนธรรม กระบวนการและบทบาทในประชาสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2555). **พหุวัฒนธรรมศึกษา: อะไรคือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรรู้**. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์**. 23 (1): 17-34.
- Banks, J.A. (1994). **An introduction to multicultural education**. Washington: Allyn and Bacon.
- Banks, J.A. (1994). **Multicultural education: Theory and practice**. Washington: Allyn and Bacon.
- Banks, J.A. (2001). **Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum, and Teaching**. Boston: Allyn and Bacon.
- Banks, J.A. (2002). **An Introduction Multicultural Education**. Boston: Allyn & Bacon.
- Cortes, E.C. (1996). **Preparing for multicultural future**. **Principle**. 76(1): 16-20.
- Kollock, P. (1996). **Design Principles for Online Communities**. Paper presented at the Harvard Conference on the Internet and Society, Cambridge, MA.
- Tiedt, P.L. and Tiedt, M.I. (1995). **Multicultural teaching**, U.S.A.: Allyn and Bacon.